

2017 – II

HOLLANDS Maandblad

ARNON GRUNBERG

| KIRA WUCK | PHILIP HUFF |

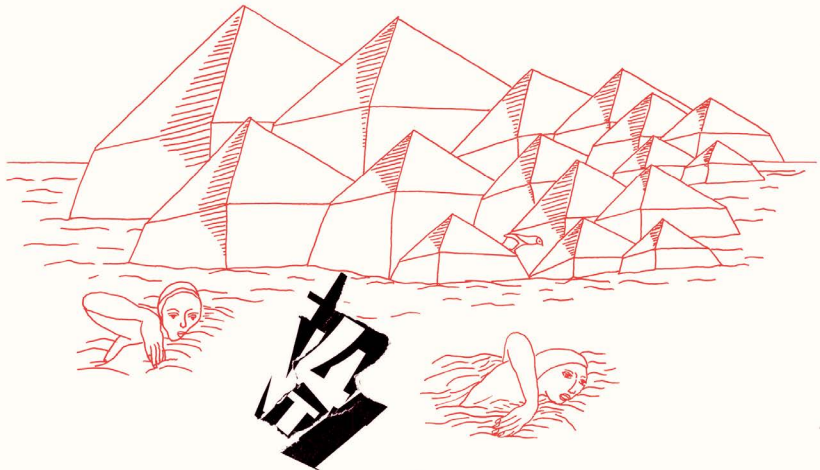
THOMAS HEERMA VAN VOSS

IRIS LE RÜTTE | TON ROZEMAN

THOMAS BERSEE

& HET DRAMA VAN 40 JAAR

ALFABETISERINGSBELEID

HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. II – 2017

negen-en-vijftigste jaargang • nummer 840

november 2017

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.

www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

Arnon Grunberg – Paaltjens en het Vossius

Kira Wuck – Gedichten

Thomas Heerma van Voss – Freedom Hotel

Edwin de Groot – Gedichten

Jochem van den Dijssel – Het verwijderen van een teek

Iris Le Rütte – Gedichten

Ton Rozeman – Droomvlucht

Philip Huff – Gedichten

Thomas Bersee – De tranen van een prinses

Tekeningen Rudo Hartman

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

De pelgrimstocht van de westerse beschaving, zo leerde ons deze maand ten overvloede, volgt niet bepaald een rechte weg omhoog naar de toppen van de Parnassus, en zelfs niet een kronkelpad naar de povere vluchtheuvels van het waarachtig mens-zijn. Wanneer men deze maand even de pas inhield en rondom keek, kan het niemand zijn ontgaan dat er iets is veranderd in het beeld van de alledaagse cultuur. En dan bedoel ik niet ‘de nieuwe seksuele moraal’ waarover de kranten maar niet uitgeschreven raakten, alsof het voor journalisten een verassing was dat de mens voor de mens een wolf is, en ik bedoel evenmin dat menigeen de godganse dag met oordopjes in rondloopt om maar zo min mogelijk te vernemen van de buitenwereld, en ik bedoel ook niet de pathetiek van de pogingen der allerrijksten om de allerminste belasting te betalen. Bij deze schamelheid des levens is er, zo valt te vrezen, weinig nieuws onder de zon.

En waarschijnlijk bedoel ik zelfs niet eens dat deze maand de ECI Literatuurprijs werd uitgereikt aan een roman waarvan de jury meende dat het ging om ‘een helder geschreven boek dat het anekdotische overstijgt, een boek dat raakt aan het onzegbare en ons leert dat we niet moeten zoeken naar de waarheid, maar naar de bron’. Het staat wel vast dat de prijswinnaar een felicitatie verdient voor het feit dat zijn boek heeft geleid tot een dergelijke peilloze literaire diepzinnigheid. Mijn hoofd is in elk geval te klein om de betekenis ervan te bevatten, maar even, heel even, moest ik tijdens mijn eerbiedig zwijgen tegenover zoveel letterkundige indringendheid denken aan de al te menselijke Claudius die in *Hamlet* (III, 3) mompelt: ‘My words fly up, my thoughts remain below: Words without thoughts never to heaven go.’

Misschien bedoelde de zondige koning met zijn drankprobleem zo iets als: men kan kletsboek verkopen wat men wil, maar voor woorden

zonder betekenis zal men ooit de rekening moeten betalen. Zeker is dit niet, want de monarch komt net als alle anderen rondom hem nogal jammerlijk aan zijn eind zonder opheldering te kunnen geven. Anderzijds dient men misschien niet te veel te zoeken achter prietpraat die men straffeloos kan omdraaien zonder dat de lege gewichtigheid van de woorden verandert, zeker niet als men weet dat één lid van de ECI-jury een jaar geleden zonder aarzeling in de concurrerende jury van de Libris Literatuurprijs zitting had die over de toenmalige winnende roman tot de slotsom kwam dat er sprake was van een boek ‘waarin verlangen en gemis, liefde en dood een huiveringwekkend verbond zijn aangegaan’. Voor alle duidelijkheid: men had het niet over *Hamlet*, maar dat wekt geen verbazing, want in Nederland heeft men het slechts zelden over *Hamlet*.

Het heet dat de mens een gevaarlijk wezen is, omdat hij de vijand is van zijn eigen geluk. Dat geldt zeker in een land met een even vanzelfsprekende als verstikkende welvaart. Wie niet zoekt naar de bron, maar naar de waarheid, ziet dat wij oprechte arbeid hebben ingeruild voor inspiratiemanagement. Anders gezegd: wij hebben *Hamlet* ingeruild voor *Games of Thrones*, en de stilheid van intellectueel individualisme voor het kabaal van het collectief zeggare. Zo zitten we samen op elkaars lip in de permanente praatshow die moderne cultuur heet. – BB

Paaltjens en het Vossius

Hoe een miskend genie mijn òuvre richting gaf

door Arnon Grunberg

Mevrouw Luger, toentertijd conrectrix van het Vossius Gymnasium, gaf mij, nadat ik op een dag in de herfst uit de klas was gestuurd, de opdracht het gedicht ‘Aan Rika’ uit mijn hoofd te leren. Ik zat in de tweede en was nog een betrekkelijk keurige leerling. Griekse woordjes stampte ik met iets wat bijna een genoegen moet worden genoemd. Waarom ik eruit was gestuurd, weet ik dan ook niet meer precies. Wat ik nog wel weet, is dat dit gedicht mijn eerste kennismaking met Piet Paaltjens was.

De volgende dag zou ik op de kamer van mevrouw Luger ‘Aan Rika’ moeten komen voordragen. Zij gaf mij geen Nederlands, dat deed mevrouw Van Lelyveld – mevrouw Luger was in mijn leven slechts conrectrix. Het voordragen van het gedicht van Paaltjens in haar kamer gaf het geheel een zeker cachet, alsof het nu om meer ging dan de doorgaans banale maatregel waarmee leerlingen werden gestraft, veelal bladeren vegen.

Waarom dit gedicht? Waarom deze dichter? Natuurlijk vroeg ik me dat af, maar dergelijke vragen stelde ik niet hardop. Ik had wel geleerd af en toe een vraag te stellen, dat werd immers ook op prijs gesteld, maar de wijsheid van de autoriteiten in twijfel trekken, zover ging ik nog niet. Er zou vast een reden voor zijn. Ooit zou die reden zich aan mij openbaren, bedacht ik, misschien als ik het gedicht las.

Mijn vader bleek *Snikken en grimlachjes*, de debuutbundel van Paaltjens uit 1867, in zijn boekenkast te hebben staan. Het was een vergeeld exemplaar, het boekje zag eruit alsof het lang in het water had gelegen. Ik kan het merkwaardig genoeg nu nergens meer vinden, maar mijn

moeder beweerde altijd dat er door diverse hulpverleners veel is gestolen in het huis en misschien heeft een hulpverlener met literaire belangstelling zich aan *Snikken en grimlachjes* vergrepen. Hoe dan ook, in de sectie ‘Tijgerlelies 1851-1853’ vond ik mijn strafwerk:

*

Aan Rika

Slechts éénmaal heb ik u gezien. Gij waart
Gezeten in een sneltrein, die de trein
Waar ik mee reed, passeerde in volle vaart.
De kennismaking kon niet korter zijn.

En toch, zij duurde lang genoeg om mij,
Het eindloos levenspad met fletse lach
Te doen vervolgen. Ach! geen enkel blij
Glimlachje liet ik meer, sinds ik u zag.

Waarom hebt gij van dat blonde haar,
Daar de engelen aan te kennen zijn? En dan,
Waarom blauwe ogen, wonderdiep en klaar?
Gij wist toch, dat ik daar niet tegen kan!

lees meer in het nieuwe nummer

Freedom Hotel

door Thomas Heerma van Voss

Ze herkent hem aan zijn blauwe stropdas. Tenminste, ze gaat ervan uit dat hij het is, aan het tafeltje bij het raam. *Ik zie uit naar onze ontmoeting en heb een chique outfit met blauwe stropdas aan*, berichtte hij gisternacht. Echt chic kan ze zijn kleren niet noemen: een spijkerbroek, een nogal gekreukeld linnen overhemd en ook de stropdas oogt aftands. Maar het ding is blauw en verder oogt hij min of meer zoals ze in haar hoofd had, zoals hij er op de foto's uitzag.

Het is warm in het café. Aan de muren hangen posters van vooroorlogse films, *Metropolis*, *Mr. Smith goes to Washington*. Ze is hier nooit geweest, in dit deel van de stad komt ze zelden, tot vandaag had ze er niets te zoeken.

Ze loopt naar de bar. Ze onderdrukt de neiging om hem meteen aan te schieten en te praten over de afgelopen maanden, over alle conversaties die ze van achter hun beeldschermen gevoerd hebben. Afstand houden. Hij moet jou opmerken, niet andersom. Anders kom je te gretig over, te wanhopig – en niets is zo onaantrekkelijk als wanhoop.

Terwijl ze op een barkruk gaat zitten, draaien hoofden in haar richting. Mannen van rond de vijftig, misschien ouder. Ze kijken niet opdringerig of opgewonden, eerder onderzoekend: wie is dat, wat doet ze hier in haar eentje, valt er iets te halen?

Ze zou nog kunnen vertrekken. Gemakkelijk. Misschien zou ze er een paar dagen of weken mee zitten, maar het is een kleine handeling, een paar stappen naar de deur. *Sorry James, het lijkt me toch geen goed idee*. Of zelfs dat niet, ze zou zich gewoon kunnen omdraaien en weglopen, zonder toelichting, zijn leven uit voordat ze er werkelijk in is verschenen.

Ze bestelt witte wijn. Bij de eerste slok denkt ze aan haar laatste af-

spraak. Een dertiger met vet krulletjeshaar die het steeds had over zijn ‘schatje’ terwijl hij zijn auto bedoelde. De keer daarvoor: een man met grijs sliertjeshaar die bij binnenkomst direct zei: ‘Mijn echtgenote is al tijden ziek en weet niets van deze date. Dat wil ik graag zo houden.’

Beide keren was ze binnen een kwartier naar huis gegaan. Na de man met het sliertjeshaar was ze bij de ingang van haar flat abrupt gestopt met bewegen, in de overtuiging dat ze moest overgeven. Ze leunde tegen een muurtje, proefde de smaak van gal, wachtte – maar er kwam niets, geen kots, geen verlichting, geen tranen.

Wat ze zich vooral herinnert, nog veel meer dan die hunkerende mannengezichten tegenover haar, is de schaamte. De schaamte dat ze het telkens weer doet. Zo vaak heeft ze zichzelf beloofd ermee te stoppen, maar na een paar weken of maanden kan ze het toch niet laten. Dan zit ze weer achter haar computer, chattend met mannen die ze niet kent en van wie ze niets weet, behalve hun profielfoto en hun woorden. En hoe langer ze contact met hen heeft, hoe meer de schaamte naar de achtergrond verdwijnt – hij gaat nooit helemaal weg, maar ze overstemt, nee onderdrukt hem.

‘Audrey? Ben jij Audrey?’

lees meer in het nieuwe nummer

Het verwijderen van een teek

door Jochem van den Dijssel

Volgens mij stond er iemand achter me. Ik zat op mijn knieën in de tuin van mijn oom en tante, volgde met mijn ogen een kleine kever op een aardappelplant en wist het zeker: achter me stond iemand met iets in de hand. De buurman om de hogedrukspuit terug te brengen, hoopte ik terwijl ik opstond, of mijn oom die eerder terugkwam van vakantie met een souvenir. Misschien een ex met een bijl.

Het was wel een meisje, maar geen ex-vriendin. ‘Lisa,’ zei ik verbaasd. Ik had amper ontbeten en daar stond Lisa op het gras met een racefiets aan de hand. Ze gaf me drie zoenen. Haar wangen kolkten nog na van de inspanning.

‘Je doet alsof dit de grootste verrassing ooit is,’ zei ze verontwaardigd. ‘Jij hebt me uitgenodigd.’

Shit. Flarden van onze toevallige ontmoeting in de Ferdinand Bolstraat kwamen terug. Ik was een paar uur in de stad om kleren op te halen zodat ik de rest van de zomer hier in Lage Vuursche kon blijven. Mijn oom en tante waren met de camper op reis, had ik haar inderdaad verteld, en ik zou op hun huis passen. Gouwe deal. Ik maakte haar aan het lachen toen ik de twee omschreef als welvarende mensen op arme zandgrond. Hun hobby was aardappels. Feitelijk paste ik niet op het huis maar op de aardappels. Er groeiden Schotse aardappels, zeldzame Franse streekrassen, knollen zo paars als een biet en romige krieltjes. Tante Ada had zelfs een hovenier de grond laten verbeteren.

‘Leuk. Je bent welkom, natuurlijk,’ zei ik, en dacht: ook al heb ik je niet uitgenodigd.

Alsof ze me hoorde denken, keek ze me een moment fronsend aan. ‘Kom op. Je noemde het adres en drukte me op het hart langs te komen. Je was enthousiast over de tuin en je wilde me het bos laten zien. Ik hoor het je nog zeggen.’

Voor het eerst zag ik dat ze blauwe ogen had. Ik maakte een vaag gebaar en ze volgde me naar binnen.

Vanuit de keuken, terwijl de waterkoker op gang kwam, volgde ik haar worsteling met de leuning van de terrasstoel. Op haar gezicht lag een slagschaduw van zware dagen. Kennelijk had ik het adres verteld. En toch had ik haar niet uitgenodigd. Maar dit was typisch voor ons; we zochten elkaar ongevraagd op en dropen dan af. Eens was ze aan de kant geschoven door haar vriend, en vond ze me thuis terwijl ik in de lente van een relatie zat. Haar aftocht die avond was lelijk, maar toch niet half zo pijnlijk als die van mij een jaar later. Dronken van opgepompt zelfvertrouwen was ik de kroeg binnengestapt waar ze elke donderdag biertjes tapte. Vol bravoure was ik gaan ik zitten aan de bar, vastbesloten haar na sluitingstijd achter op de fiets mee naar huis te nemen. Ik had een grapje gemaakt waar ze beleefd om had geglimlacht. Voor ik er erg in had gehad, was ik bezig een tsunami aan foute grappen over de bar uit te storten. Na een uur was ik lamgeslagen door mezelf en de kopstootjes die Lisa bleef neerzetten. Uiteindelijk had ik alleen nog onsamenhangend gelald met een liefhebber van alcohol rechts van mij en met de jongen links die luchtverkeersleider had willen worden.

lees meer in het nieuwe nummer

Droomvlucht

door Ton Rozeman

Marit wordt met een schok wakker. Haar dochtertje bonst, nee roffelt op de deur. Het bonken resoneert in haar hoofd, pijnlijk, en het is ook de wijn, ze is draaierig, of dronken, slaapdronken, wie weet is het vooral het tekort aan slaap. Vooruit, ze moet overeind komen, nee niet opstaan, daar is ze niet toe in staat, maar iets overeind, een klein beetje, zodat het bloed uit haar hoofd kan zakken, dat zal helpen.

‘Ben je wakker, mama?’ vraagt Joëlle. ‘Waarom is je deur op slot?’

Marit richt zich op, steunt op haar armen, haar hand doet pijn, haar linkerhand, goeie god, nee, het is niet haar hoofd dat pijn doet, haar hand doet pijn, dat is echt, jezus, het is serieus.

‘De deur is niet op slot,’ zegt Marit. ‘Mama doet de deur nooit op slot.’ Ze probeert het te laten klinken alsof de pijn niet haar keel dichtknijpt.

‘Wel!’ roept Joëlle.

De klink gaat naar beneden en omhoog, nog een paar keer, snel nu.

Laat het stoppen, alsjeblieft.

‘Zie je,’ zegt Joëlle. ‘Op slot.’

‘Ik zie het,’ zegt Marit, en ze ziet nog meer, ze ziet ook haar linkerhand, de rug ervan, in het midden een wond ter grootte van een euro, bloederig, vlezig, een stukje huid ligt er als een verschrompeld flapje bij. En ernaast striemen, roodbruin, netjes op een rij, deels korstjes, ze beginnen bij haar pols, daar waar de oude littekens ophouden, als een vervolg erop. Als ze haar vingers ontspant, neemt de pijn af. Als ze haar vingers strekt, voelt ze een pijnscheut tot in haar maag.

Goeie god, als ze maar geen pezen heeft geraakt.

‘Doe je nu open?’ vraagt Joëlle.

‘Ja,’ zegt Marit. ‘Of eigenlijk nee. Het lukt mama even niet, mama is

een beetje draaierig, heb je dat ook wel eens, dat als je te snel opstaat dat het allemaal zwart voor je ogen wordt?’

‘Nee,’ zegt Joëlle. ‘Dat heb ik nooit. En we zouden naar de Efteling.’

De Efteling, dat is het, het spookte door haar hoofd vannacht, uren in rijen staan en intussen de moed erin houden, vooral dat, de moed erin, rij na rij na rij, euro na euro na euro. En het was niet het enige, ze voelt het in haar hoofd, in haar hand, er is ook haar ex die belde, haar moeder die overmorgen jarig is. En donker, dat was het, zo donker, ze kan het weer voor zich zien, het donker. Ze had het aangekeken, vannacht, te lang had ze het aangekeken, uiteindelijk had ze de gordijnen opengetrokken, een bedlampje aangedaan, en voor de zoveelste keer had ze op haar telefoon gekeken hoe laat het was en gevoeld aan de plastic rand van het hoesje. Die rand was kapot, er was iets dat uitstak, iets dat scherp was, iets dat kraste.

Maar nu is het dag, nu is het licht, nu moeten we naar de Efteling, denkt ze. Zie je, de zon schijnt op het dekbed, ik zal eronder vandaan komen. Al wacht ze daar nog even mee, ze wil haar hand ontzien. Als ze er niet op steunt, als ze hem niet aanspant, dan is het te doen.

lees meer in het nieuwe nummer

De tranen van een prinses

Het drama van 40 jaar alfabetiseringsbeleid

door Thomas Bersee

Nederland telt thans, anno 2017, ongeveer 2,5 miljoen laaggeletterden van 16 jaar en ouder. ‘Laaggeletterd’ houdt in dat iemand (grote) moeite heeft met de vaardigheid van lezen en/of schrijven, en wel zodanig, dat dit zijn of haar dagelijks leven hindert, en de communicatie met de overheid of maatschappelijke instanties belemmert. Vandaar dat laaggeletterdheid ook wel ‘functioneel analfabetisme’ wordt genoemd. Sinds veertig jaar wordt laaggeletterdheid door de overheid onderkend als een maatschappelijk probleem, dat des te urgenter werd toen het zich vervlocht met de beperkte taalvaardigheid van migranten die moesten inburgeren. Sinds vier decennia wordt er dan ook op diverse ambtelijke niveaus beleid ontwikkeld, gefinancierd en geïmplementeerd. Thans, anno 2017, is het rijksbeleid erop gericht om in een periode van drie jaar 45.000 volwassenen hun taalvaardigheid te laten verbeteren.

Men hoeft geen wiskundige te zijn om op te merken dat er een kloof gaapt tussen de omvang van de problematiek en de overheidsinspanning. Het is geen wonder dat de Algemene Rekenkamer vorig jaar concludeerde dat de aanpak van laaggeletterdheid door de overheid ‘tekort schiet’ en ‘getuigt van weinig ambitie’. Begin dit jaar kwam de Rekenkamer daar nog eens overheen met een rapport over het eveneens miljoenen verslindende inburgeringsbeleid. De kritiek was wederom niet mals. Slechts een fractie van de inburgeraars haalt zijn inburgeringsexamen binnen de gestelde termijn van drie jaar, en het is volstrekt ongewis of het merendeel van de inburgeraars de eindstreep ooit zal halen.

Kritiek van ’s lands rekenmeesters op het falen van overheidsbeleid trekt in Nederland doorgaans weinig meer aandacht dan een kolom-

metje in de pers en een enkele Kamervraag, waarna de minister beterschap belooft en meer, nieuwer en beter beleid toezegt. Wie echter iets aandachtiger toekijkt, kan zich ook afvragen of het commentaar van de Rekenkamer niet een tikje naïef is en vooral of dat niet het doel volledig mist. Een blik op het verleden leert immers dat sinds jaar en dag het overheidsbeleid inzake laaggeletterdheid en inburgering zelf meer deel van het probleem is dan deel van de oplossing. Veertig jaar lang leek het alsof elke beleidsontwikkeling een stap verder in het educatieve moeras betekende, alsof elke subsidiepot steeds sneller verdampte in de politieke mist, en alsof in het macabere landschap van de laaggeletterdheid slechts ongelezen nota's, vergaderende ambtenaren en grijpgrage managers gedijden. Anders gezegd: wie wil weten hoe Nederland functioneert als samenleving waarin consensus en ongelijkheid hand in hand gaan, kan veel leren van veertig jaar alfabetiseringsbeleid.

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

THOMAS BERSEE (1957) – Historicus en onderwijs- en bibliotheekadviseur. Winnaar van de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2003-2004 (*Essayistiek*) voor zijn eerdere publicaties in *Hollands Maandblad*.

JOCHEM VAN DEN DIJSSEL (1983) – Publiceerde eerder in *Propria Cures* en *Hollands Maandblad*. Ontving in 2014 de Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs (*categorie proza*).

EDWIN DE GROOT (1963) – Dichter (in het Fries en Nederlands) en redacteur van *ensafh*, online tijdschrift voor hedendaagse Friese literatuur. Onlangs verscheen zijn vierde bundel (Friestalig 2017; Nederlands 2018). Dit jaar won hij voor de vierde keer de Rely Jorritsmaprijs voor Friese literatuur.

ARNON GRUNBERG (1971) – Schrijver en columnist. Ontving o.m. de Anton Wachterprijs, de F. Bordewijkprijs, tweemaal de Gouden Uil, tweemaal de AKO-literatuurprijs, de Libris literatuurprijs, de Constan-tijn Huygens-prijs en de Frans Kellendonk-prijs. Onlangs werd hem de Gouden Ganzenveer uitgereikt.

RUDO HARTMAN (1945) – Illustratief-typografisch ontwerper. Verzorgde tekstdecoraties voor het Catshuis. Diverse door hem vormgegeven boeken werden bekroond. Publiceert vanaf 1967 in *Hollands Maandblad*.

THOMAS HEERMA VAN VOSS (1990) – Publiceerde onder de romans *De Allestafel* (2009) en *Stern* (2013). In 2014 verscheen zijn verhalenbundel *De derde persoon* en in 2016 de novelle *Dat wat overblijft*.

PHILIP HUFF (1984) – Schrijver, scenarist, vertaler. Ontving de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2010-2011 (*proza*). Na vier eerdere romans publiceerde hij in 2015 de essaybundel *Het verdriet van anderen*.

IRIS LE RÜTTE (1960) – Maakt beelden, en publiceert tekeningen en poëzie in o.m. *Hollands Maandblad*. In 2015 verscheen haar oevrecatalogus *Schaduwplaats – Sculpturen, openbare ruimte, tekeningen, gedichten* en onlangs verscheen de vierde druk van haar dichtbundel *Ik dicht je bij me*; www.irislerutte.nl.

TON ROZEMAN (1968) – Schrijver. Publiceerde o.a. de verhalenbundels *Intiemer dan seks* (2001), *Misschien maar beter ook* (2004) en *Wat ik van liefde weet* (2013), alsook *Korte verhalen schrijven* (2011).

KIRA WUCK (1978) – Dichter en schrijfster. Ontving de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2011/2012 (*poëzie*). Haar debuutbundel *Finse Meisjes* (2012) werd onderscheiden met de Lucy B. en C.W. van der Hoogt-prijs en de Eline van Haaren-prijs. In januari 2016 verscheen haar verhalenbundel *Noodlanding*.

HOLLANDS Maandblad

Redactie: Bastiaan Bommeljé

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema, Mark Boog en Willemijn Lindhout

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • p/a Willem Fenengastraat 2-A • 1096 BN Amsterdam • Tel. 020-4213830 • info-hm@uitgeverijpodium.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgevers: Uitgeverij Podium in samenwerking met Stichting Hollands Maandblad, Willem Fenengastraat 2-A • 1096 BN Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 79,50 • Proefabonnement (3 nummers) € 20,- Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneeservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling bij Uitgeverij Podium dan wel via www.hollandsmaandblad.nl – HollandsMaandblad@spabonneeservice.nl